

Planinski VESTNIK.

Glasilo „Slovenskega planinskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 25. dan vsakega meseca.

Društveniki dobivajo list zastonj. — Nečlane stane po 2 gld., dijake po 1 gld. 20 kr. na leto; posamezne številke po 20 kr.

Za obliko in vsebino spisov so odgovorni pisatelji.

Vse spise, naročila in plačila vzprejmlje „Slov. plan. društvo“ v Ljubljani.

Inserat obsegajoč dvanajstinko strani stane 6 gld. za celo leto.

Valentin Vodnik kot turist in turistiški pisatelj.

Spisal Fr. Orožen.

I.

„Redila me Sava,
Ljubljansko polje,
Navdále Triglava
Me snežne kopé.“

V. Vodnik.

ne 20. avgusta tega leta bode minilo sto let, kar je poskusil priti na Triglav naš slavní pesnik Valentin Vodnik. Hodil je na orjaški Triglav z grofom Fr. Hoehenwartom in s slovečim jezuitom Pinhakom, župnikom pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Dospeli sicer niso na najvišji vrh, a prav zadovoljni so se vrnili, ker so imeli prekrasen razgled z Malega Triglava in s Kredarice. Doslej je bilo še premalo znano, da je bil naš znameniti slovenski pesnik tudi vnet turist in turistiški pisatelj. Zaradi omenjene stoletnice priobčujemo torej naslednji spis slavnemu Vodniku v spomin.

Valentin Vodnik se je rodil dne 3. februarija 1758. l. v Gornji Šiški na Jami pri „Žibertu“. Po končanem devetem letu popusti „igre, luže in drsanje na jamenskih mlakah“ in gre v šolo v Novo Mesto, kjer mu je bil prvi učitelj njegov stric Marcel Vodnik. Potem je izdelal v Ljubljani šest latinskih razredov ter vstopil

v red frančiškanski, čez nekaj let pa ga je poslal škof Herberstein kot duhovnega pastirja na Gorenjsko. Zelo se mu je prikupila Gorenjska, kjer je služboval kot duhovnik na Sori, v Blejskem gradu in na Koprivniku, kamor se je preselil meseca februarja 1793. l. Pri tej priliki se je natančneje seznanil z občē čislanim baronom Žigo Zoisom, kateri je mnogo pripomogel, da je postal Vodnik tako slaven pisatelj.

V Koprivniku se je Vodnik najbolj navduševal za turistiko. Zanimal bode torej gotovo pred vsem kratek popis tega kraja. „Do neba kipeč trivrhni mejnik in varh domovine, snežnikov velikan — Triglav je vsakemu znan. V podnožju ga obdavajo odprte in zakrite naravne krasote. Večja in manja jezera, kviške strmine, stisnjene doline, šumeči slapovi ga ospenjajo, in na dveh straneh mu izvirate Savici, bohinska in dolinska, kakor iz kamnitega srea dve žili živi. Višje in nižje gore in gorice ležijo ponižno pred njim. Razdeljujejo se na več manjih vrhov in vršičkov. Kakor da bi bil prijel stvarnik z mogočno roko nekoliko jih, in bi jih bil strgal zvrhoma, da so postale obrobline kviške planine — planjave, take se mi zdijo — Gorjuše in Kropivnek, dve gorski ravnoti, dve prijazni vasi. Držite se skup. Popolnoma ravni niste. Mnogo kotljev ali kont (po kropivniško) je v dolinah. Nabira se voda v kontah, da postanejo včasih mala jezera. Krog in krog dolin je potegnjen rob, čez kterega ne seže tvoje oko na planjavo in tudi ne na Triglav; le v nebo te zvišuje in oblivajo te čisti, prečisti zrakovi. Vendar pa molé sledeče planine in gore čez rob. Na južni strani: Črna prst, Lisee, Veliki in mali Raskovec; na zahodno-severni: Javorski vrh in Jele; na severni: Jelinek; na severno-vzhodni: Rob. Med Gorjušami in Kropivnikom stoji ob robu Jarski vrh. Če prideš od Bohinske Bele, ki pol ure za bleškim jezerom leži na bregu Savice, tako se ti na visočini 3200 stopinj čez morje odprējo najpred Gorjuše in potem Kropivnek. Vasi ste si podobni. Hiše so v obeh ob robu posamno postavljene, sicer snažne ali zidane ali lesene. Na Gorjušah jih je 55 in na Kropivneku 48. Duš v obeh je krog 700. Prebivalci so sploh delavni, pridni ljudje, bistre glave, krepkih udov, pristnih šeg in prostih navad. Jezik govore lep in imajo mnogo lastnih izrekov. Živež in premoženje jim daja živinoreja; zraven pa kopljejo rudo in kuhajo oglje za bližnje fužine. Starost dosežejo veliko. Škoda, da že tudi njih dosega slavljeno izobraženje, o kterem zgine pristnost in prostost. So med njimi še kteri, ki imajo Vodnika v spominu in pred očmi. Govoril sem z možem, ki me je s svojimi dolgimi lasmi spominjal na Vodnikovo podobo, in je jedno drugo vedel povedati „od gospoda Balanta“. Zvedli so nekteri, da imam Vodnikovo podobo. Prišli so jo gledat k meni na dom. Pokazal sem jo in vence, ki ga v gledišču je položila Slovenija na glavo. Velika radost jim je sijala z obrazov.

„Kropivnek“ ima ime od lastnosti kraja. „Ropa“ ali rupa je cela dolina. Tudi vodica „Kropa“, ki spod Kropivneka priteče, ima od „rope“ ime. Nekteri tudi govore in pišejo Koprivnek, ali to je napčno. Pa poglejmo Kropivnek. Na

severno-vzhodni strani obhribja, ki opasuje dolino, snažna cerkvica, zraven prijazen farovž, krog in krog na venec raztresene bele hišice, vmes senožeti in vrtilčki, na sredi vodnjak, za hišami smrečje in drugo drevje, to nenavadno selišče, ta za se odločen svet je Kropivnek. Zdaj ga pokriva beli sneg, vse je mrtvo krog, tih mir ga obdaja. Spomladi se pa zbudi tisoč in tisoč pevcev po gošči in vse se ozeleni in duhti. „O evetju in petju je — raj.“ Tako je opisal ta kraj dr. Lovro Toman v „Vodnikovem spomeniku“ leta 1859.

Vodnik je bil zelo priljubljen pri svojih župljanih ter je z njimi prav prijateljsko občeval. Nazivali so ga navadno „Gospod Balant“, in pri Koprivničanih se je ohranilo več mičnih pripovedek o njem. Tako je nekoč obiskal visoko v hribih bivajočega črevljarja, da bi pri njem zvedel več slovenskih izrazov. Povprašuje ga za vsako posamezno črevljarsko orodje, in črevljar mu jih imenuje slovenski. Ko pa Vodnik omenja, da temu in onemu orodju drugače pravijo v drugih krajih, odgovori hladnokrvno črevljar, ki ni poznal Vodnika: „Prav lahko mogoče; vi morate pa biti posebno imeniten črevljar“.

Gotovo je bilo bivanje na Koprivniku odločilno za Vodnikovo pesniško in pisateljsko delovanje. Tu v svežem gorskem zraku, v bližini orjaškega Triglava in idilskega Bohinjskega jezera, sredi čvrstega bohinjskega rodu se je navduševal Vodnik za prirodne krasote naših planin in nabiral snov za najboljše svoje pesmi. Omilile so se mu Bohinjske planine, Bohinjska dolina in sploh vsa prekrasna Gorenjska, katero slavi J. Bile:

„Kaj pa o tebi čem reči, deželica krasna gorénjska?
 Silnih snežnikov si dom, Save peneče si vir;
 Tu je Vršac, Parnas slovenski častiti, visoki;
 Tu se dviguje Triglav, gor slovenskih očák;
 Bleško jezéro, kraj najlepši pokrájne slovenske,
 Ladjico nese lakkó v cerkev kraljice nebés.“

Vodnikovo turistiško delovanje in potovanje po gorenjskih velikanih poznamo najbolj po Hoehenwartovem dnevniku in iz pisem, katera je Vodniku pisal baron Žiga Zois, lastnik bogatih rudnikov na Gorenjskem. Ta vrli mož je bil po vsem Kranjskem znan po svoji dobroti in plemenitosti, našemu Vodniku pa je bil iskren prijatelj in veledušen podpornik. Zois je bil sloveč rudninoslovec; sicer ni bil Kranjec po rodu, vendar pa po svoji ljubezni do prelepe dežele zelo vnet za proevit in blagostanje Kranjske. Z Vodnikom sta si marljivo dopisovala, in Zoisova izredna naobraženost je mnogo vplivala na Vodnikovo pisateljsko delovanje. Žal, da so se pogubila Vodnikova pisma, v katera je baje neka Ljubljanska prodajalka zavijala slanino. Iz Zoisovih pisem smo posneli najvažnejše podatke, kateri pričajo, kako rad je Vodnik lazil po gorah.

Zoisovo pismo iz Ljubljane dne 4. avgusta 1795. l.: Zois poroča Vodniku med drugimi stvarmi o dogovoru z grofom Hoehenwartom, ki dojde 12. avgusta na Javornik, 13. v Belščico, 14. na Bohinj in si bode 15. ogledal fužine v Bistrici

in slap na Liseu. V nedeljo dne 16. bode počitek in zvečer jo krene v Stare Fužine, 17. k izviru Savice in v Lokanico, 18. čez Suho na Dedno Polje in najbrž do druge botanične kočje v Jezerce pri jezerih. Tam se bi mudil grof dva dni, da si ogleda okamenine in druge znamenitosti. Potem pa pojde čez Vršac na Velo Polje, kjer bode nočeval — dalje čez Tolstec k velikemu skladišču okamenin na Draški Vrh, na Tolstec v gorenjem in spodnjem Prevalu, na Konjščico in, če mogoče, do rudarske hiše na Rudnem Polju. Odtod pa krene na Gorjuše, in prosim Vas, da popeljete grofa v Laze, Gorjupovce in Jereko, kjer si bode ogledal kremenske okamenine. Tudi ima oskrbnik Kolar potrebne ukaze zaradi stanovanja, konj, živil i. t. d. Potovanja smer sem Vam narisal v glavnih potezah, izvršitev pa prepuščam Vam, in ne dvomim, da ste še vedno pripravljeni udeležiti se tega planinskega potovanja in staremu čestitljivemu Triglavu poljubiti brado.

Z vodnikoma Kosom in Arhom se strinjam, da prihodnji teden osnažita botanične kočje, jih preskrbita s svežim senom, popravita okna in vrata, kolikor je v naglici mogoče, potem pričakujeta grofa in dobita podrobna naročila od Vas in jih tudi izvršita. Ker bode Kos še ta teden končal košnjo, Vam je lahko potem na razpolaganje dva tedna do sv. Jerneja. Prosim Vas tudi, opominjajte njega, Arha in druge služabnike, da ne sprejmejo nikake napitnine. To sem si izprosil od grofa. Sam hočem dobro plačati svoje ljudi in tako s svojimi prijatelji shajati v čast Bohinjcem. Bog daj lepe dneve! Vse drugo pripravi nam mnogo veselja in opazovanja.

Ostajam od vsega srca

Vaš pravi prijatelj
Sigm. Zois.

Na Gorjušah mora grof videti tudi vse na prostem ležeče rudnike, kremensko skladovje na Kamenovcu obiskati i. t. d. Nadejam se, da se bode pač nekaj dni mudil v tamošnjem kraju. —

O tem potovanju tudi poroča znani naš turist grof Franc Hohenwart v spisu: „Auszug aus meinen Alpenreisen-Tagebüchern über die krainischen Hochgebirge“. Beiträge zur Naturgeschichte, Landwirtschaft und Topographie des Herzogthums Krain 1838. — „Jedva je prišel g. baron Karol Zois l. 1795. (napačno 1794.) v svoje Bohinjske planinske kočje, sem že dobil prijazno vabilo, da rešim lani mu dano besedo in ga obiščem. G. baron Žiga (Zois) mi je svetoval g. Šentjakobskega župnika Pinhaka vzeti za sopotnika. Peljala sva se na Javornik, kjer nas je pričakoval tedanji Koprivniški župnik Vodnik, da naju spremlja po Bohinju. Kot pesnik in spisatelj nedosežnih pesmi za brambovce tedaj še ni bil znan, a sprejela sva ga iskreno, ker so se njega blagosrčnost in kipčea vroča čutila v neprisiljeno veselih besedah izražala o lepih krajih in krasnih mestih stvarjenja. Kmalu se je nama prav priljubil, in zelo sva se veselila, da je postal nama popotni tovariš.“

Drugega dne so bili z vodnikom Andrejem Legatom na Belščici, na Velikem in Malem Stolu ter so se zvečer zopet vrnili na Javornik. Čez Bled in Bohinjsko

Belo so šli v Bohinjsko Bistrico, odtod pa k izviru Bistrice. Povrnivši se v Bohinjsko Bistrico, so si morali sami za večerjo naloviti postrvi, in nalovili so jih obilo. Skoraj potem pa je šel Vodnik na Koprivnik, ker je bil drugi dan praznik Velike Gospojnice in dan pozneje pa nedelja.

Črez dva dni se povrne zopet Vodnik, kateri se je sopotnikoma vedno bolj dopadal, in po kratkem nočnem počitku se napotijo dne 17. avgusta v Stare Fužine in k slapu Savice. Od tam pa pridejo v poldrugi uri na Dedno Polje, kjer se malo odpočijejo. Pot jih vodi naprej na Ovčarijo, kjer uživajo krasen razgled v dolino Jezerce pri jezerih. Potem gredo v Zoisovo planinsko kočo, kjer jih srčno pozdravi baron Karol Zois. Zvečer občudujejo, pred kočo sedeč, solnčni zahod, in Vodnik zloži, po tem prizoru navdušen, tri kitice neke pesmi, katera je vse očarala. „V pesmi poje slavo stvarniku, in na navzočne je napravila enak vtis, kakršnega vzbuja Klopstockova Mesijada pri vsakem čutečem človeku“. Hoehenwart je poslal pesem Žigi Zoisu v Ljubljano, a je potem na njo pozabil. Ta pesem se je najbrž izgubila s Zoisovo ostalino vred.

Drugi dan so počivali in si ogledali bližnje okamenine. 19. avgusta pa zapuste zarana gostoljubnega Karola Zoisa, da bi splezali na Kopicco, kar se jim pa navzlic velikim naporom ni posrečilo. Po drči se spuste v dolino Jezerce. Potujoč po dolini, pridejo do Vršaca *) in po drči med Vršacem in Knavzom v štirih minutah zopet v dolino. Tolsteu na levo gredo proti Velemu Polju in zapazijo nasproti Šmarjetni Glavi dolgo zaželenega orjaka Triglav. Dve uri občudujejo velikana in njega obližje in v mraku dospejo na Velo Polje, kjer prenoče v planinski koči Zoisovi, kateri je že prej preskrbel popotnikom prenočišče in obilo obloženo mizo.

Dne 20. avgusta že vstanejo ob 3. uri in odrinejo po zajutрку od kočice na Ledino pod Triglavom, kamor dospejo brez posebne težave. Ko se odpočijejo in okrepečajo, odpravi se Hoehenwart s svojim vodnikom na ostrino Ledine, Vodnik in Pinhak pa s svojima vodnikoma na levo proti Triglavu. Spočetka ni bilo posebnih ovir, ko so hodili proti Malemu Triglavu; čim više pa dospejo, tem več je bilo težav. Z vrha Malega Triglava gredo črez malo globel in začno potem plezati na Triglav med blizu skupaj stoječima pečinama, kjer bi pač potrebovali lestvice. Pinhak je bil spreten turist in je plezal v nepodkovanih in lahkih črevljih popolnoma lahko in varno. Spleza torej na skalo, odkoder bi moral naprej po zelo ozkem prostoru. Ogleduje si pot in osvedočen, da ne bo izvršil svojega namena, se vrača vznak k Vodniku, kateri ga je čakal pod skalo. Ob eni popoldne se zopet snidejo naši trije turisti in se vrnejo na Velo Polje, kjer jim zopet Zoisovi služabniki prav dobro postrežejo.

*) Po mojem mnenju je Vodnikov „Vršac“ v specialnem zemljevidu Mišel Vrh (2346 m) imenovan vrhunec zahodno od Velega Polja. Hoehenwart namreč pravi, da so potovali proti Velemu Polju pod Tolsteem (Tošč vrh v spec. zemljevidu), kateri jim je bil na desni, Vršac pa na levi.

Utrujeni ležejo in drugega dne splezajo še na Tolstec, kjer so šest ur opazovali razsežni razgled. Pri povratku na Velo Polje jim pove kuhar, da so deklina, katere so nosile živila iz Bohinja, pri hoji padle, in da se je vse pokvarilo; gospodje naj bodo zadovoljni s polento, sirom in močnato jedjo, ker je petek. A ta vest ni zbegala naših turistov, in Vodnik je takoj zložil pesemco na ta neljubi slučaj. Obilni obed pa jih je prepričal, da je bila ta vest popolnoma izmišljena.

V soboto jo krenejo z Velega Polja na Koprivnik, kamor dospejo opoldne. Tudi na Koprivniku je preskrbel Žiga Zois v župnišču izvrstno pojedino. V nedeljo 23. avgusta pa sta maševala Pinhak in Vodnik v Koprivniški cerkvi za zdravje preblagega barona Žige Zoisa. Potem odslovijo svoje vodnike Kosa, Legata in tretjega, kateri je bil najbrž Arh. Popoldne pa se poslovita prav ginena Hohenwart in Pinhak od ljubeznivega Vodnika in se napotita v Radovljico. Hohenwart pravi o svojih sopotnikih: „Globoka žalost me prešine, ko se spominjam mož, katera sta moje mlado srce razveseljevala in me poučevala na prvem planinskem potovanju z veselostjo, blagosrčenostjo in učenostjo“.

V pismu z dne 5. septembra 1795. l. piše Zois Vodniku: „Prečastiti gospod! Od vsega sreča Vas zahvaljujem za tako prijazno preskrbljeno planinsko potovanje in za njega tako natančni popis. Grof Hohenwart in abé Pinhak sta se vrnila zelo vesela. Oba sta Vam prav hvaležna in ne moreta dosti pripovedovati. Gorovje, природа, prijateljstvo so zelo močne stvari“. Nadalje govori pismo o okameninah na Vršacu in njega okolišu in o pripravah za raziskavanje na Ledini pod Triglavom, in prosi Zois Vodnika, da ukrene, kar je potrebno v to svrhu.

Žal, da se ni ohranil omenjeni natančni popis Vodnikovega potovanja na Triglav. Pri neki drugi priliki piše Vodnik: „Dne 14. avgusta smo dospeli s Koprivnika v devetih urah na Velo Polje. Dne 15. smo šli čez Steriščo med Krmo in Triglavom na Kredarico. S te višine smo videli Tržaški zaliv, tirolske in švicarske gore. Na Kranjskem se vidijo na prosto oko Golovec, Sava, Ljubljansko polje, Krim in Snežnik. Ob 11. uri smo zopet odšli s tega kraja in se vrnili proti domu“.

Ker se v tem poročilu ne ujemata dan in smer potovanja s Hohenwartovim poročilom o potovanju na Triglav leta 1795., sodim, da se je vršilo Vodnikovo potovanje na Kredarico že leta 1794. l. O Triglavu pa pravi v „Veliki pratiki“ za leto 1795.: „Triglav leži med Bohinom in Bolcem ter je najmenj 1400 sežnov visok ino jeden najvišjih hribov v Evropi. Iz njega vrha se vidi na Tirole, Hrvatsko in v Benetke. Mornarji ga na Beneškem morji najpoprej zagledajo, kader se proti naši deželi peljejo ino ga dobro poznajo po imeni“.

Dne 4. oktobra 1795. l. piše Zois Vodniku: „Vaša vnema za proučevanje gorá presega vsa pričakovanja. Bil sem res presenečen, ko sem zvedel, da ste romali po težavnem potu na Veliki Rog in Mali Triglav in v kraje velikega vrha nad Ledino, na še malo znano Kredarico i. t. d. Zelo sem zadovoljen z zbirko,

katero ste prinesli s seboj, in Vam kar tu izražam svoje priznanje po teh le številkah“. Tu našteva od Vodnika poslani rudnine in poročja, da ima na Ledini najdeno kamenje tudi kremensko zrnje v sebi, in nadaljuje: „Vaša opazovanja o Triglavu in Kredarici z velikim veseljem zabeležim v svoj bohinjski rokopis in bodem rad obogatil te zbirke s sličnimi opazkami, katerih sem več izpisal iz Vašega poročila — tudi jim priložim načrt o Triglavu, da si ga lahko ogledujem, kadar je o njem govor, in lahko pokažem, katera pota so doslej obhodili i. t. d. Sličnih predmetov sem že od l. 1776. precej nabral in sem vedno bolj radoveden“.

Nadalje piše Zois o znanem vodniku na Triglav, o starem Kosu: „O Kosu pa sodim, da ne bode pred svojo smrtjo opustil hribolastva in nabiranja. On ni samo iz denarstvenih ozirov, ampak tudi iz prave častihlepnosti na to navezan. Jaz sam mu pa želim, da ne bi se bil lotil tega rokodelstva v svojo škodo, in vedno premišlujem, kako bi mogel njega in rodbino dostojno poplačati in stalno odlikovati. O tem pa bodeva nekoč še obširneje govorila. Ker se pa boji, da bodo letošnje mezde zanj in njegove pomagače previsoke, razvidim najprej iz tega, da je v zadregi, navadni račun predložiti mojemu uradniku, ki ne plačuje rad, kjer ne more razvideti nepesredne koristi. Prosim Vas s tem, prečastiti gospod, dajte si po Kosu predložiti in izračunati račun z dninami vred, katere se še bodo izvršile, potem pa mi pošljite ta račun koncem jeseni po njem samem, da ga tukaj na lici mesta izplačam. Pri tej priliki Vas prosim, da mi sporočite svoje mnenje o zadovoljitvi tega dobrega moža“.

V pismu z zadnjega dne novembra meseca 1795. l. priporoča Zois Vodniku znanega nadplavzarja Žerovnika, ki je bil leta 1792. drugič na Triglavu s starejšim in mlajšim Kosom in z dvema rudarjema z Gorjuš. „Žerovnika Vam zopet priporočam. Seveda mu primankuje višje omike; do nje ga mora dovesti vkus, katerega sem mu skušal vcepiti za geognozijo in znanstveno zvezo montanistiških vednosti. Ne bodem opuščal, kolikor mogoče vzpodbujati v njem ta vkus z vsakovrstnimi sredstvi in lagotnostjo za domačo rabo. Željno pričakujem njega poročilo, ker sem že odobril dotični predlog. Kakor veste, ljubim in čislam njegovo nadarjenost. Pomagajte mi, da ga kolikor mogoče osrečim“. Iz teh pisem tudi razvidimo Zoisovo in Vodnikovo zanimanje za turistiko in prirodoslovje. V Zoisovi službi bivajoči možje so bili najboljši gorski vodniki. Zois in Vodnik sta tem vodnikom rada in izdatno pomagala ter s tem in na druge načine pospeševala turistiko. Mnogo časa bolehavei baron Žiga Zois ni mogel biti turist, a s krepkim zdravjem obdarovani Valentin Vodnik je mnogo lazil na hribe, in ker se je zelo zanimal za rudninoslovje in rad nabiral rudnine, je prišel v najlepše slovenske kraje. Vodil ga je pot zdaj strmo navzgor, zdaj zopet nizdolu, tu skozi gosto obrastene gozde, tam zopet čez evetoče zelenice, katere oblega večni sneg in led. Na svojih potovanjih je vestno zabeležil rudninoslovne opazke v slovenskem, latinskem in nemškem jeziku.

V Vodnikiani (to je zbirka Vodnikova v Ljubljanskem muzeju) nahajamo tudi pismo nekdanjega Vodnikovega učenca, Srednjevaškega kapelana Jakoba Dežmana, kateri je pisal Vodniku 29. septembra 1808. l. o svojem potovanju na Triglav. V tem pismu omenja, da se je vodnik sam že prej trudil, da bi se prepričal, je li mogoče priti na Triglav. Pismo se začneja: „Ker ste se, velečastiti gospod, o priliki sami hoteli prepričati, je li mogoče priti na Triglav, o čemer so skoraj vsi dvomili, hočem Vam kot pravemu prijatelju geognostike svoj poskus, eden najdrznejših činov, zaupno popisati“. Potem popisuje svoje potovanje na Triglav. Tudi to pismo dokazuje, kako zelo se je Vodnik zanimal za turistiko.

(Dalje prihodnjič).

Črez Ture.

Spisal S. Rutar.

Kakor se je pred dvajsetimi leti močno govorilo o Predelu in Predelski železnici, tako tudi sedaj močno zahtevajo železnico črez Ture kot najkrajšo zvezo med Trstom in Saleburgom ter vso ostalo Nemčijo. Sedaj znaša ta pot po železnici črez Ljubljano, Beljak, Francensfeste, Inspruk, Rozenhajm 775 *km*; če bi se pa napravila naravnostna zveza skozi Predel in Ture, znašala bi več nego polovico manj, t. j. le 349 *km*, in to pot bi se lahko prevozilo v desetih urah. Zdi se, da so se celo vladni krogi začeli ogrevati za to železnico, in ker je njena praktičnost očitna, moral se bode ta projekt prej ali slej izvršiti.

Ugovarja se tej progi najbolj iz strategičnih vzrokov, ker bi vodila vzporedno z državno mejo in ne navpično na njo; ob vojni pa bi lahko sovražnikova navala železnico razdrila ali jo naredila nerabno. Ali misliti je treba ne samo na defenzivo, nego tudi na ofenzivo, in v zadnjem slučaju bi Predelsko-turska železnica gotovo ne škodovala. Sicer pa država ni dolžna graditi le strategičnih železnic, nego tudi trgovinske. Le pogledjmo stare Rimljane! Oni so izveli iz vojaškega in trgovinskega središča Akvileje vojaške in kupčijske ceste na vse strani: črez Pleken, Predel, Hrušico (Oera) in po Istri. Naslednik Akvileje in trgovinsko središče je Trst, torej bi bilo čisto naravno, če bi tudi iz njega napeljali železnice na različne strani sveta.

Rimljani niso imeli tistih sredstev za gradnjo železnic, kakor jih imamo mi, vendar so napravljali vsaj tovarne poti v najkrajši smeri, ne oziraje se na nikakršno strmino. Taka tovarna pot je vodila iz Akvileje skoro naravnost v Juvavum, t. j. sedanji Saleburg. Od začetka je bila ta pot seveda cesta in je vodila skozi Tri-

čezem k Taljamentu in ob tej cesti skozi Vencon do Tolmeča, od tod pa ob rečici But do Timava (831 *m*) na podnožju Plekna (Mte, Croce). Iz Timava se je vzdigala počasi navkreber do sedla (1360 *m*), ki je le malo nižje od Ljubelja. S Plekenskega sedla se je spuščala cesta polagoma navzdol po Valentinovi jarugi do Mute (Mauthen, 710 *m*) in Kotja (Kötschach), od tod pa je šla zopet polagoma navzgor do Zilskega sedla (970 *m*), ki dela razvodnico med Zilo in Dravo. Od tod je pač lahko priti do Gorenjega Dravograda (620 *m*) in potem za Dravo do Doličan (Dölsach, 700 *m*). Tu se je obrnila potem rimska cesta proti Aguntu, sedaj Lijene, a tovarna pot pa kar naravnost čez goro Izel in čez njeno sedlo (1204) mimo kopaljšča v Kot (Winklern, 950). Tukaj se obrne reka Molna pravokotno proti vzhodu in se zasuče skozi Gorenjo Belo ter priteče šele pri Saksenburgu do Drave. Ob Molni je šla pot navzgor do Zagriča in Doljan (Döllach, okoli 1040 *m*), kjer se začinja stranska Cerkniška dolina. Izvestno so hodili ljudje tudi po tej dolini — vsaj poleti — na Ture in čez Slovensko Škrbino (Windischscharte 2727 *m*) v Rudarski Kot (Hüttwinkel) in po tej dolini v Rauris (940 *m*).

Glavna pot pa je vodila iz Doljan ob Molni navzgor do Svete Krvi (1404) in potem ob Tavernskem potoku do Visokih Vrat (Hochthor 2572 *m*), ki so najnižji prelaz na vzhodni strani Vel. Kleka. Znamenito je, da se lahko pride tudi po zimi (z malimi izjemami) čez Visoka Vrata. S tega prelaza se je spuščala planinska pot naglo v dolino Seidlwinkel (Seitenwinkel? 1813 *m*) in dospela po njej tudi v Rauris. Drugi pa mislijo, da se je zavila rimska cesta za Visokimi Vrat na levo stran in se obrnila v dolino Ferleiten do Travenske Planine (Trauner-alpe 1527 *m*) ter prišla pri Bruku do Aniže. Strmec te ceste znaša kvečjemu 10:100, na Ljubeljski cesti znaša proti vrhu celo 15:3:100, a po specijalni karti sodeč, se pot še bolj polagoma spušča v dolino Seidlwinkl. Pot po dolini Ferleiten ne drži niti naravnost proti Saleburgu, niti ni najbližja proti rimskim zlatim rudnikom. *)

Česa pa so Rimljani iskali na Saleburškem, da so potrebovali tja gori najkrajšo pot? Rabili so jo za prenašanje najdražje njim znane kovine, namreč zlata, ki se je nahajalo blizu stare Noreje. Že grški zemljepisec Strabo omenja „aurifodinae romanae“ pri Noreji (lib. X. cap. 6.) in za njim tudi Polybius. Znano je, da še sedaj kopljejo zlato v Rudarskem Kotu južno od Raurisa in sicer pod samimi Turami (2341 *m*) blizu Slovenskega prelaza. Vrhunec na zahodni strani tega prelaza se imenuje Goldberg (3066 *m*), in severnozahodno od njega je zopet zlat rov pod samim Hochnarrom (v višini 2810 *m*). K obema rudnikoma se pride najlože iz Doljan, in sicer k prvemu po Cerkniški dolini, k drugemu pa po debri Male Belice. Poleg zlata so kopali pod Turami tudi železo, in zanimivo je, da se je nahajala v srednjem veku rudarska oblast za Kranjsko, Koroško, Štajersko,

*) Zanimivo je slišati, da je hodila pošta še do l. 1848. iz Ljubljane čez Koren, Beljak, Spital, Sovodenj, Kačji Prelaz (1641 *m*) v Radstadt in potem naravnost v Saleburg. Jahalna pošta je šla iz Ljubljane vsak ponedeljek in četrtek, vozna pa vsak torek in vsako soboto.

Avstrijo in Tirolsko v Gorenjih Beljanih pod Malniškimi Turami. Tam je imel svoj sedež višji rudarski sodnik, in tam so sezidali bogati posestniki rudnikov v XIV. stoletju lepo gotsko cerkev. (Dalje prihodnjič).

Črez Zelenico!

Spisal R.

Stara tihotapska steza ob šumeči Završnici, po kateri so nekdanji „tovorili“, je letos dočakala lepše in boljše porabe. Z ravnokar završeno markacijo smo jo turisti vzprejeli v vrsto krasnih prehodov s Kranjskega na Koroško, in smelo lahko rečemo, da zavzema med njimi prvo mesto Zelenica.

Kak užitek pa imaš, vprašam te, hribolazec ali planinec, ki kreneš črez Koren, Ljubelj ali črez Jezerski Vrh? Ne utrgaš ne ene gorske evetke, ne prestopiš ne zelenja ne planine. Po dolgi, trdi cesti srečaš redkokdaj zadovoljen obraz. Prah uživaš namesto čistega gorskega zraka.

Hajdi z menoj, da pogledava, kakšno pot ljubi turist! Brez nevarnosti je, a vendar polna planinskega slaja.

Iz Begunj zastavimo pot ob Blatnici ter prestopimo „Beli Mel“, ki je komaj 200 m nad Begunjami, in že vidimo ob jasnem vremenu daleč na Dolenjsko. A takoj zaidemo globeje v dolino in v gozd, v katerem se prvič ustavimo Za Plečem s pogledom na Begunjščico in zadaj na Jamarski Vrh in na Orlovec. Črez pol ure smo na Kališah, počijemo pri studencu, pogledamo na Stol, potem pa krenemo na razpotji na levo na Tolsti Vrh. Tu imamo že lep razgled na Črno Prst, Gradico, Triglav. Vso pot nas spremlja sedaj sleč (rhododendron), katerega je na Meleh in ob Volčjem Potoku posebno mnogo.

Hodili smo dobri 2 uri po senci, ko pridemo na rudno pot, po kateri so pred nedavnim vozili železno rudo z Begunjščice v dolino in dalje na Javornik. Danes spuščajo vso po vrvi, in ko pridemo doli na Jezereca, si lahko to pripravo ogledamo. Sedaj pa vedno dalje kake 4 ure do vrha ob bistri Završnici, ki je izvrstna pitna voda.

Takoj za Jezerci pridemo na planino: Žaga. Zvoncei pasoče se živine pozdravijo nas šele, ko zagledamo nekaj mičnih kočic sredi obširnega bujnega pašnika; kajti tako zelo šumi potok, da zvonkljanje preglša. Ko smo se tu malce okrepečali, zaužili nekoliko izvrstnega planinskega mleka, stopimo navkreber do vznožja Srednjega Vrha. Tu nas zapusti Završnica za toliko časa, dokler teče pod zemljo. Na levo vidimo stezo za Šijo v Pliberk, za saboj Ilovico, Pečano in Triglavsko pogorje.

Pod obronkom Begunjščice stopamo sedaj vedno višje, da pridemo do kočice na planini Zelenici (1372). Tu se začenja najlepši del partije. Hudourniki in

plazovi so nanegli tu doli cvetov z najvišjih vrhov Zelenice, Nemškega Vrha in Begunjsčice.

Tam na senčni strani, kjer kopni na sežnje debel sneg, miglja stotine gorskih zvončkov (*soldanella alpina*). Vmes nahajaš še pozno v juliju rumene trobentice ter smukele (*primula officinalis*). V polnih ruših evete do sredi poletja vijoličasta prim. *Clusiana*. Ravno ondi blede rhododendron *chamaecystus*, ko že brsti malo niže živordeče ruševje (sleč ali pljuvanec, *rh. hirsutum*). Rad si utrgaš tudi vejice duhteče *daphne Cneorum*. Med tem grmičevjem pa je posejano vse polno raznobojnih cvetlic, izmed katerih pridružimo našemu šopku sosebo radi: dišeče klinčke (*dianthus alpestris*), lazurno modro *gentiano acaulis*, ki pokriva v družbi z malim svdrcem *g. verna*, *Hutschinia alpina*, z gori omenjeno *primula Clusiana* in dr. cele plani. Vmes evete pod grmovjem še beli podlesk (*crocus albiflorus*) ter tudi lepi beli velikonočnici *pulsatilla alpina* in *primula farinosa*. Dalje tudi ušiveca *pedicularis necutita* in *rostrata*, kakor tudi skoraj črno cvetočo *Barthasia alpina* in višnjevi pajkovec *phyteuma orbiculare* radi utrgamo zavoljo njih zanimivega in lepega cvetja. Naravoslovci pa bodo z veseljem našli malo *saxifraga Hohenwarthii* Sternbg., mačeho *viola Zoysii* Wulf., krasno *campanula Zoysii*, *Thlaspi rotundifolia* i. dr.

Ko stopamo po tej krasni od narave spleteni preprogi, oziramo se radi nazaj na blesteče se Blejsko jezero. Kar pa smo med malim požiralnikom, s katerim pričinja Završnica svoj podzemeljski tok. Veseli smo je, ko jo zopet zagledamo, in ne ločimo se od nje do izvirka, ki pa ni več daleč. V kratkem dospemo na mesto, kjer se iz osemnajstih izvirkov zbira studenec Završnica.

Koder nas vodi sedaj pot dalje, uberemo ob čereh, ako smo zgodnji, duhteč mešenikele (*primula auricula*), pozneje pa priljubljeno pečnico in pogorelec ali murko (*nigritella angustifolia*).

Prav pod grebenom treba paziti, da ne zaideš na stezo k Sv. Ani. Držimo se na levo, in ko dospemo čez nekaj minut na vrh, ozremo se še enkrat nazaj na že poznane vrhove, pred saboj pa imamo sicer zelo omejen pa mičen razgled na Koroško. Na levo odvrča nam pogled Zelenica sama, na desno pa Košuta. Kar potem dalje vidimo ravnine, je del med Celovcem in Velikovecem.

Pod nami se vije državna cesta, ki vodi čez Ljubelj, do katere pa imamo še poldrugo uro strme poti nizdolu. Podvizamo, da pridemo še pred nočjo do zaželenega počitka „pri Riđovtu“, kjer se tudi zmenimo, krenemo li drugo jutro nazaj zopet po isti poti, ali se vrnemo prek Ljubelja v Trzič, ali pa korakamo po cesti dalje do Celovca, kamor dospemo v petih urah.

Z ozirom na to prijetno izpremembo ter tudi glede na pot čez Zelenico samo si ne morem kaj, da ne bi te ture najiskrenejše priporočal hribolazcem.

Društvene vesti.

Ustavili smo „Plan. Vestnik“ s to številko vsem onim p. n. udom in naročnikom, kateri niso še plačali udnine, oziroma naročnine. Ako plačajo, dobodo lahko pozneje vse številke.

Nov ustanovnik. Gospod Josip Bole, trgovec na Reki, je pristopil kot ustanovnik k našemu društvu.

Radovljiške podružnice prvi občni zbor je bil dne 30. junija t. l. V odbor so bili izvoljeni naslednji gospodje člani: Jakob Aljaž, župnik na Dovjem, Ivan Čop, trgovec in posestnik v Mostah, Andrej Gerčar, nadučitelj v Radovljici, Josip Jalen, trgovec in posestnik v Kropi, Janko Pianeecki, učitelj v Radovljici, Josip Ravhekar, občinski tajnik v Boh. Bistrici, Hugo Roblek, mag. farm. v Radovljici, Rihard Schrey, e. kr. poštar in posestnik v Bledu, Jakob Žumer, župan in posestnik v Gorjah, dr. Janko Vilfan, odvetnik v Radovljici. V prvi odborovi seji dne 12. julija t. l. so bili izvoljeni za načelnika g. dr. Vilfan, za tajnika g. Pianeecki in za blagajnika g. Gerčar.

Kočo na Velem Polju bode Radovljiška podružnica slovesno odprla dne 19. avgusta t. l. Natančen vzpored priobčimo, kadar bode vse pripravljeno in urejeno. Opozarjamo pa že sedaj na to znamenito slavnost, kajti vršila se bode ravno ob stoletnici, kar je naš slavni Valentin Vodnik na Velem Polju nočil ob hoji na Triglav. Glede te kočje nam je popraviti neljubo pomoto v zadnji številki našega lista. Koče namreč ne stavi g. J. Mencinger, ampak g. Jos. Ravhekar iz Boh. Bistrice, in sicer po svojem lastnem načrtu. Koča bo kmalu dodelana. Po izjavi onih, ki so jo že videli, bode jako lepa in trpežna. Za to pa gre vsa hvala g. Jos. Ravhekarju, ki hodi iz daljnje Boh. Bistrice po dolgem in ne lahkem potu nadzorovat stavbo. Slava mu!

Kocbekova kočja na Molički Planini pod Ojstrico je od 15. julija t. l. do 15. septembra otvorjena za vse hribolazce. V njej se dobe konserve: srbski rizoto, appetit in goveji pain, grahova juha, potem črna kava, čaj, pivo, vino, slivovka, rum, konjak in sladkor. Cenik je nabit v koči. Varuh in oskrbnik kočje je Jurij Planinšek, pd. Krašovec iz Luč, ki je tudi avtorizovan vodnik. — Leta 1894. je prenočevalo v tem lepem zavetišču 72 oseb.

Novi cenovnik za gorske vodnike v Savinskih planinah ter tudi cenovnik za jedila in pijačo je slavno e. kr. okrajno glavarstvo v Celji že potrdilo. Novi avtorizovani vodniki se že prejeli vodniške knjige, na katere opozarjamo p. n. turiste, da blagovolijo vanje vpisavati dotična spričevala. Pritožbe naj pa raje naznanjajo naravnost Savinski podružnici ali pa osrednjemu odboru „Slov. plan. društva“ v Ljubljani.

Orožnova kočja na Črni Prsti se je otvorila dne 29. junija t. l. Odbornik osrednjega društva in dva člana so dospeli ta dan zvečer ob 7. uri

15 min. do kočē. Bila je dobro zaklenena in okna dobro zaprta. V kuhinji in v sobi so našli vse v najlepšem redu. Žimnice in odeje niso prav nič trpele, niti se ni železne posode prijela rja. Vreme je bilo jako ugodno, in prav prijetno je bilo sedeti na verandi do pozne ure. Oblak, ki je že cel dan polegal vrhu Črne Prsti, je izginil proti 10. uri zvečer. Izletniki se se torej nadejali, da bo prihodnje jutro krasen razgled. Ko so pa zarana dospeli na vrh, imeli so le po Bohinjski dolini, po Triglavu in njegovi družbi krasen razgled, a južno stran so zagrinjale megle. Nad planino za Liscem je ležal še seženj debel sneg. Bil je zelo trd, zato se je dalo po njem prav dobro dričati navzdol. Dospelši v dolino, so našli še druge hribolazce, kateri so se pripravljali za odhod na Črno Prst. Kaže se prav veliko zanimanja za Črno Prst in Orožnovo kočē.

Letošnji izleti:

Na Ojstrico. Tega izleta, ki ga je priredila Savinska podružnica 28.—30. junija t. l., se je udeležilo malo članov, ker so bili mnogi po svojih opravkih zadržani, drugi pa so se zbalii še obilega snega. Od „Savin. podružnice“ sta se udeležila dva člana, iz Kamnika sta došla dva dijaka, kasneje se je pridružilo še šest Ljubljancē, med njimi eden član „Slov. plan. društva“ in štirje Kranjske sekcije D. u. Ő. A. V., kateri so se vsi prav laskavo izrekli o Koebekovi kočē in o novem potu na Ojstrico, ki je gotovo eden najzanimivejših gorskih potov. Pri tej priliki se je lahko spoznalo, da je po novem potu, ki ni nikjer trpel škode, lože priti na Ojstrico, nego po starem mimo Korošice. Zabava v Koebekovi kočē je bila prav živahna in ostane vsem izletnikom v najlepšem spominu.

Na goro Oljko. Ta izlet Savinske podružnice se je vršil dne 10. julija t. l. prav sijajno. Izletnikov in izletnic se je zbralo 19, in sicer iz Mozirja, Gornjega Grada, Šoštanja in z Vranskega. Sv. mašo je daroval preč. Šoštanjski kaplan. Vreme je bilo lepo in razgled krasen čez Savinsko dolino in planine krog in krog. Z gore Oljke se vidi tudi 64 cerkva. Pozneje so se izletniki zbrali v gostilnici g. Pirtušeka v vasi Rečēci, kamor so dospeli še drugi člani in prijatelji društva, tako da je nastala prav živahna zabava.

Na Sv. Višarje in k Belopeškima jezeroma. Zaradi neugodnega vremena se je preložil prvi letošnji društveni izlet na dan 14. t. m. Ker pa tudi tedaj ni nič kaj prida obetalo nebo, ni se jih udeležilo izleta toliko, kakor je bilo pričakovati po zglaševanju. Izletnikom pa je bila sreča mila. Ko so bili ob štirih zjutraj odšli iz Trbiža, nastalo je krasno vreme, in je bila hoja prav prijetna in vesela. Dospelši proti osmim na vrh, so po kratkem počitku bili pri sv. maši, potem pa se naslajali s prekrasnim razgledom, ki je vsled izredno čistega vzduha presenetil vso družbo. Po mali okrepčavi so se izletniki odpravili z gore ter prišli pred eno uro v Trbiž, odkoder so se odpeljali z vlakom k Belopeškima jezeroma. Tudi tu je bilo preobilo najlepšega užitka očem in sre. Vozeč se po divnih jezerih, so prebili dve presrečni uri v tem prekrasnem predelu pod veličastnim Mangartom, potem pa se zadovoljni in veseli vrnili zopet v Ljubljano.

Kažipotno tablo je pribila Radovljiska podružnica v Begunjah. Na njej so naznačene barve in časi potom: k Sv. Petru, na Begunjščico, čez Zelenico, k Sv. Ani in na Dobrčo.

Begunjščica 2063. K zadnjemu poročilu je pripomniti, da je pot mimo rudnika zaznamovana za one, ki hote tu prenočiti, ali pa si ga samo ogledati. Podaljša se pot s tem za pičle $\frac{3}{4}$ ure; inace pa krene vsak lahko od Poljske planine navzgor, dokler se snidejo znamenja s tistimi, ki vodijo od rudnika. Nova pot, poldruho uro krajša, a dokaj strmejša, je bila zaznamovana ravno od vznožja čez planino Preval. S tem je spojena prijetnost, da se vrne vsak lahko po drugem kraju nizdolu. Najbolje ukrene, kdor id po prvi gori in po krajši nazaj.

Dobrča 1636. Dobrčo je priporočati sebosno začetnikom; zložno in senenato pot bodo imeli prav do vrha. Razgled je zlasti na Kranjsko stran zelo lep. Radovljiska podružnica je zaznamovala pot rdeče-zeleno iz Begunj.

Razne novice.

„Bralno društvo Dolič“ priredi v nedeljo dne 11. in 25. avgusta t. l. veselice v romantični nadvojvode Ivana votlini v „Hudi luknji“ pri Slovenjem Gradcu s sodelovanjem tamburašev iz Vojnika in pevcev Šaleške doline. Med raznimi točkami izborna godba in ples. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina: za gospodo 50 kr., za kmete in dijake 20 kr. Vsaka teh veselice se preloži na prihodnjo nedeljo, če bi bilo neugodno vreme. Dobra postrežba je osigurana.

Vabilo

na drugi občni zbor Savinske podružnice „Slov. plan. društva“, ki se bode vršil v nedeljo dne 25. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne v Žaleu v gostilnici gosp. Janeza Hausenbichlerja po naslednjem vzporedu: 1. Pozdrav načelnikov. 2. Poročilo o društvenem delovanju. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. „Dobrač“, predavanje Fr. Kocbeka. 5. Predlogi in nasveti.

Ako bi se ob 3. uri ne zbralo dovoljno število udov, tedaj bode po smislu društvenih pravil ta občni zbor po istem vzporedu eno uro pozneje. Pri občnem zboru bodo razpoložene razne fotografije na ogled.

K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno

odbor.

Naznanilo o znižani voznini.

C. člani „Slovenskega planinskega društva“ uljudno opozarjamo, da prodaja društveni blagajnik g. Ivan Soklič, trgovec „Pod trančo“ v Ljubljani vozne listke za vožnjo po južni železnici po znižanih cenah, in sicer:

1. za vožnjo na progi Ljubljana-Divača	po 1 gld. 60 kr. (nav. cena 2 gld. 50 kr.)
2. „ „ „ „ Ljubljana-Št. Peter	„ 1 „ 20 „ „ „ 1 „ 80 „
3. „ „ „ „ II. Bistrica	„ 1 „ 45 „ „ „ 2 „ 30 „

v III. razr. pošt. vlaka in brzovlaka št. 4, ozir. 3 in po isti ceni za vožnjo po teh progah nazaj. Kdor si želi tak vozni listek kupiti, mora se izkazati, da je član „Slovenskega planinskega društva.“

R. MIKLAUC

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah šte. 5,

priporoča svojo zalogo vsakovrstnega blaga za moško in žensko obleko ter različne srajce za hribolazce po najnižji ceni.

Franc Čuden,

urar v Ljubljani na Mestnem trgu,

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur ter budilnikov. Vsi izdelki so priznani izvrstni in po ceni. Popravila se izvršujejo natančno in dobro.

☞ Cenovniki na zahtevanje brezplačno. ☜

URAN in VEČAJ,

izdelovalca glinastih proizvodov v Ljubljani, v Igrških ulicah št. 8,

priporočata veliko svojo zalogo izdelanih raznobarnih peči za sobe, dv. rane in razne druge prostore, dalje modelnasta ognjišča in sploh vsakovrstne glinaste izdelke.

Vse po najnižji ceni in priznano dobro.

IVAN FRISCH

v Ljubljani na Marijnem trgu št. 3

priporoča bogato svojo zalogo popotnih potrebščin za turiste: kovecge, torbe, vreče, nahrbtnike, listnice in druge v to vrsto spadajoče usnjene izdelke, — vse po najnižji ceni.

C. kr. priv. zavarovalna družba

Avstrijski Phönix na Dunaji

zavaruje proti nezgodam ob najugodnejših pogojih.

Premije so zelo nizke in se računajo po poklicu zavarova čevem.

Turistika je všteta v zavarovanje brez doplačila.

Pojasnita daje: Generalni zastop za Kranjsko v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 17.

Brata Eberla,

pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4,

prevzemata vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbenška in pohištvena dela.

Delo realno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah.

Nahrbtnike najnovejše, iz navadnega blaga po 80 kr., iz nepremóčnega blaga s predelki po 1 gld. 20 kr., in gorske črevlje, močne in ostro podkované, iz črne juhte po 6 gld. 20 kr., iz ruske juhte po 8 gld.,

izdeluje in priporoča

Fr. Mrak v Radovljici.

„Slovensko planinsko društvo.“

„Vodnik za Savinske planine in najbližjo okolico“

s 7 slikami in načrtom Savinskih planin z znamenovanimi poti.

Spisala Fr. Kocbek in M. Kos. — Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

HUGON IHL

v Ljubljani, Pred škofijo šte. 2.

Trgovina s suknemim in manufakturnim blagom na debelo in na drobno, skladišče platnine in damastne robe.

Caspar Wimmer (Petters-a naslednik),

črevljarski mojster v Goisern-u (na Zgornjem Avstrijskem).

Specijalist v izdelovanju pravih, vsakemu hribolazcu dobro znanih gorskih četjev.

Cene zelo nizke. Pri naročilu zadostuje, da se mi pošlje kak naveden čevelj, kateri je nogi naročnikovi najbolj prikladen.

IVAN SOKLIČ

v Ljubljani, Pod trančo štev. 1 in v Gledaliških ulicah št. 6

priporoča svojo veliko zalogo **klobukov**, posebno **lodnastih** za hrblolazce in lovec iz tvornice Jos. in Ant. Pichlerja, e. kr. dvor. založnikov.
Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Avgust Žabkar

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 7,
priporoča se

za vsake vrste **ključarska dela**,
katera izvršuje dobro, lično in ceno.

Vincenc Čamernik,
kamenosek v Ljubljani, v Parnih ulicah št. 9,
priporoča svoj **kamenoseški obrt**,
posebno za cerkvene in druge stavbenške izdelke,
marmorne plošče za hišno opravilo i. t. d.

Solidno delo, nizke cene. Ceniki in obrisi
na zahtevo zastonj.

Optični zavod

J. PH. GOLDSTEIN

prej E. Rexinger

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo **bogato zalogo** naočnikov, daljnogledov, kukal, barometrov, termometrov, kompasov itd.
Vsekeršni popravki se izvršujejo hitro in ceno.

Ubald pl. Trnkozy,

lekarnar

v Ljubljani, na Mestnem trgu, poleg rotovža,

priporoča

svojo **bogato založeno lekarno.**

Adolf Hauptmann

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41 in v Slonovih ulicah št. 10—12.

Tovarna

oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

Zaloga

slikarskih in plesarskih predmetov.

Tiskarna in kamenotiskarna
A. KLEIN & Comp.

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 5,
se priporoča

v naročitev vseh v to stroko spadajočih del
in na zalogo raznih tiskovin.

GRIČAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Slonovih ulicah št. 9
priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške
in ženske obleke ter najboljše perilo in zavrtnice.

Zlasti opozarjata na nepremočna **lodnasta** oblačila in plašče
za **turiste.**

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaji.

Instrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastonj.

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Restavracija „Pri Zvezdi“
na cesarja Josipa trgu.

Velik zračen vrt, steklen salon in kegljišče.

Priznано izvrstne jedi in pijače in
skupno obedovanje.

F. Fertinc, restavraler.

F. M. REGORSCHek

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 3.

Velika zaloga pristnega koroškega in tirolskega nepremočljivega **poletnega in zimskega lodna** v običajnih barvah za hrblolazce in lovec kot branilo proti mokroti in mrazu.

Razen tega tudi velika izbira **lovskih telovnikov, podjopičev, spodnjih hlač, lovskih nogavic, volnenih obujkov** itd. itd.

Kupite najboljši likêr,

to je pristni, kemično čisti **likêr iz kranjskih planinskih zelišč**. Ta posebno skrbno iz najzdravilnejših zelišč in cvetlic brez spirta, olja, esence in sirupa napravljeni likêr prekaša vse dosedaj znane likêre po okusu in dišavi. Ker tudi dobrodejno vpliva na želodec in ga ogreva ter čudovito pozivilja telo, imeti bi ga mor li pri vsakem domu. Dobiva se samo pri **izdelovalci**

J. KLAUER-ji v Ljubljani,
v Špitalskih ulicah „Pri voglu“.

Mihael Marzolini

priporoča svojo kavarno

„Café Mercur“ na Mestnem trgu št. 5
v Ljubljani.

Kavarna je zelo velika, elegantna in zračna, ima **dva nova biljarda** in nove igralne mize s kamennimi ploščami. — Razsvetljava je sijajna, časopisov **nad trideset**, domačih in tujih.

☛Kava izborna, likerji pristni.☛